

Роль Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку в сучасній індустріалізації Нігерії

АНОТАЦІЯ. Високі темпи економічного розвитку, забезпечення основними зручностями та створення робочих місць — це похідні індустріалізації будь-якої країни. Як показує світова практика, жодна нація не досягла високого рівня життя без економічного розвитку, що базується на високій продуктивності. Однак, індустріалізація Нігерії йшла на спад у ХХІ столітті, незважаючи на кілька програм промислового розвитку. Таким чином, це дослідження є спробою з'ясувати, як розвивалися галузі промисловості Нігерії та з якими проблемами вони зіштовхнулися. У дослідженні також робиться спроба розкрити, чи вплинула ЮНІДО на промисловий розвиток Нігерії. У дослідженні використано описові методи дослідження та метод аналізу документальних даних, щоб пояснити факт того, що підтримка ЮНІДО не мала суттєвого впливу на індустріалізацію в Нігерії. Прийняття низхідного підходу як теоретичної моделі аналізу підтвердило основні проблеми, які постали, а саме: ряд програм та проектів промислового розвитку, ініційовані кількома поколіннями виконавчої влади Нігерії, щоб допомогти у відродженні промислового ландшафту країни відповідно до мети уряду — вийти в топ-20 найбільш розвинених економік світу до 2020 року — зазнали невдачі. Основними інформативними висновками цього дослідження є те, що на даний момент Нігерія все ще залишається країною споживчої економіки готової продукції, включаючи сировинні матеріали, але аж ніяк не виробничої економіки. Крім того, її основна інженерна діяльність у галузі будівництва та технічного обслуговування базується на залученні іноземних фахівців і технологій, тим самим відсуваючи місцеві ресурси на другий план. Ці сукупні результати доводять, що підтримка ЮНІДО не мала суттєвого впливу на розвиток галузей промисловості Нігерії. У доповіді рекомендовано створити надійні програми підтримки для малих та середніх підприємств (МСП), які є основними джерелами розвитку підприємництва, інновацій та соціально-економічної стабільності; розвиток інвестиційного середовища та впровадження технологій, поліпшення промислового домінування, державної та нормативної бази, інформаційної інфраструктури та об'єктів життєзабезпечення населення; а також створення та підтримка різноманітних орієнтованих на бізнес установ та організацій для надання спільних та цільових послуг для інших підприємств у традиційних галузях, таких як продовольство, текстиль, дерево, шкіра та аграрний сектор, включаючи потужні економічні сектори, такі як електроніка та біотехнології.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: проблеми, економіка, впровадження, промисловий розвиток, міжнародна організація, політика.

¹ Пол Салісу Оджонемі (Salisu Ojonemi Paul) — аспірант кафедри публічного адміністрування і децентралізації влади факультету суспільних наук Університету Нігерії м. Нсукка (Нігерія). Сфера наукових інтересів: промисловий розвиток, політичні дослідження. Електронна адреса: salisunelson@gmail.com

² Офуебе Чікелуе (Chikelue Ofuebe) — Ph.D., професор кафедри публічного адміністрування і децентралізації влади факультету суспільних наук Університету Нігерії м. Нсукка (Нігерія). Сфера наукових інтересів: державне управління, адміністрування, політичні дослідження. Електронна адреса: chike.ofuebe@unn.edu.ng

Вступ

Соціально-економічний і державний розвиток шляхом індустріалізації, безсумнівно, став ключовим питанням у будь-якому дискурсі міжнародних відносин. З моменту закінчення «холодної війни» деякі дослідники та міжнародні діячі визначили зростаючу схильність держав дотримуватись однієї форми економічного співробітництва та міжнародних дипломатичних відносин як важливу особливість сучасного міжнародного співробітництва^{3,4,5}. Це призвело до формалізації традиційної форми економічного управління та промислового розвитку⁶. Також це можна визначити як один із головних факторів появи основних програм економічного та промислового розвитку, які призвели до неолібералізму та індустріалізації, що головним чином забезпечували продовольчу безпеку, зайнятість населення, отримання доходів, збереження ресурсів та охорону навколишнього середовища, що виявились глобальними проблемами^{7,8}. Отже, з моменту виникнення промислової революції в Англії понад два століття тому, індустріалізація вплинула як на соціально-економічний, так і на політичний розвиток світу більше, ніж будь-які інші фактори, які можна собі уявити⁹.

Отже, найбільшим суспільно визнаним активним рушієм колективного добробуту та процвітання будь-якої нації є індустріалізація. Можна помітити, що жодна країна ніколи б не досягла типового соціально-економічного розвитку без розвиненого промислового сектору. З цією метою підкреслюється, що для підтвердження неупередженого розподілу економічних переваг від індустріалізації ЮНІДО взяло на себе рішуче зобов'язання «долати багатофакторні причини бідності шляхом досягнення спільного процвітання, підвищення економічної конкурентоспроможності та захисту середовища». Це стало можливим через те, що:

Важливість промислового розвитку для сталого соціально-економічного розвитку була чітко визнана Генеральною Асамблеєю ООН у своїй пропозиції щодо Цілей сталого розвитку (ЦСР), що включає всезагальну стійку індустріалізацію як

³ Onah, Roseline, and Jide Ibieta. «Democratic Stability and Regional Economic Integration: The Economic Community of West African States (ECOWAS) Experience.» *Nigerian Journal of Public Administration and Local Government* 14, no. 1 (2009): 17 — 32.

⁴ T. Makinde, «Essence of bilateral relations in modern diplomacy,» (2014), Retrieved from <http://media4rural.blogspot.com.ng> on 27/3/2018.

⁵ D. Klavins, «Cultural diplomacy and international relations: New actors; new initiatives; new targets. The ICD Annual Academic Conference on Cultural Diplomacy December, (2015), 15th — 18th.

⁶ Obwona, Marios, Isaac Shinyekwa, Julius Kiiza, and Eria Hisali. *The evolution of industry in Uganda*. No. 2014/021. WIDER Working Paper, 2014.

⁷ Harris, Jonathan M. "Basic principles of sustainable development." *Dimensions of Sustainable Development* (2000): 21–41.

⁸ Cheng, S. K., Q. W. Min, and L. F. Li. «Research and theories in sustainable development in china, » *Social and Economic Development—Volume VIII* (2010): 208. Retrieved from <http://www.eolss.net/Sample-Chapters/C16/E1-54-44.pdf>, on 10/4/18

⁹ Encyclopedia of Sociology, «Dictionary definition of Industrialization in Less Developed Countries.» (2011). Retrieved from encyclopedia.com, free online dictionary on 23/3/18.

ЦСР-9, а також сприяння інноваціям та побудову стабільної інфраструктури¹⁰.

Потім вважалося, що протягом 2013–2014 років африканські держави-члени ЮНІДО отримали допомогу в програмах та проектах, які дозволили їм розвивати пріоритетні напрямки діяльності організації, що включають агробізнес та «сільське господарство, розвиток промислової політики, розбудову торгового потенціалу, енергетику, зайнятість молоді, залучення інвестицій, розвиток державних інституцій, енергоефективність та зміна клімату». Таким чином, серед країн західного африканського регіону та регіону південніше Сахари Нігерія є однією з найбільш індустріальних країн¹¹. Також зазначається, що, незважаючи на той факт, що деякі дослідження фокусували зусилля на виробничій галузевій діяльності в країні, в багатьох з цих досліджень наголошувалося на деяких аспектах виробництва, особливо на регіональному рівні, дрібній промисловості та місцевих ремеслах.

У цій доповіді буде розказано про ЮНІДО та індустріалізацію в Азії та Африці, походження, ситуацію та проблеми, з якими стикаються галузі в Нігерії у XXI столітті, вплив підтримки ЮНІДО та можливі шляхи, які можуть змусити ЮНІДО стимулювати впровадження програм промислового розвитку в Нігерії.

Генезис та проблеми індустріалізації в Нігерії

Галузеві зміни при співставленні торгівлі та промисловості знайшли середину «у структурній трансформації, що супроводжує економічний розвиток»¹². Існують деякі характерні відносні фактори — управління політикою та технології, які, як бачимо, визначають різні структури економічної діяльності в різних країнах. Зокрема, історія промислового розвитку в Нігерії охоплювала важливий сектор ремесл на ранніх стадіях, які протягом багатьох років трансформувались у велике виробництво^{13,14}.

¹⁰ UNIDO, «*Inclusive and sustainable industrial development in Africa Region*,» (2015), Vienna-Austria: Vienna International Centre.

¹¹ Dankumo, A., Joshua Sunday Riti, and Bashir Saka Ayeni. «Contribution of Agricultural and Industrial Sectors to the Development of Nigerian Economy from 1995 to 2012.» *International Journal of Business, Management and Allied Science* 2 (2015): 2128–2135.

¹² Mayer, Jörg. *Industrialization in developing countries: some evidence from a new economic geography perspective*. No. 174: 1 — 37. United Nations Conference on Trade and Development, 2004.

¹³ Ajayi, Dare Dickson. «Recent trends and patterns in Nigeria's industrial development.» *Africa Development* 32, no. 2 (2007): 139–155.

¹⁴ Olayiwola, Adewale Mukhtar, and Michael Oluwabunmi Lawal. «Mapping urban growth and its impact on agricultural lands in Abeokuta, Nigeria: 1966–2016.» *Interdisciplinary Environmental Review* 19, no. 3-4 (2018): 289 — 305.

Таким чином, Нігерія прийняла індустріалізацію виробничого типу як головний засіб вирішення проблеми недостатнього розвитку країни після приходу європейців. Особливо на це вплинула хвиля заключення офіційних торгових контактів, які надали перший визначальний поштовх для поточного промислового зростання^{15,16,17}.

Існують різні погляди на те, як держави, що розвиваються, особливо країни Африки на південь від Сахари, інкорпоровані у світову економіку. Це відбулося внаслідок «різкого зростання світових цін на нафту в 1974 році [що призвело] до раптової хвилі збагачення, яку можна охарактеризувати як динамічний хаос, оскільки значна частина доходів, призначених для інвестицій для диверсифікації економіки, також спричинила інфляцію та в розпал безробіття підсилила нерівність у розподілі¹⁸». Як наслідок, уряди в Нігерії, що змінювали один одного, запустили кілька програм соціально-економічного розвитку, які починаються від 1-го, 2-го, 3-го та 4-го Національних планів розвитку (1962–1968; 1970–1974; 1975–1980; 1981–1985) і закінчуються трьома Перехідними планами (1990–1992; 1993–1995; 1996–1998) відповідно^{19,20,21,22,23}. Країна також ініціювала Концепцію 2010 та 20:2020, а також Національну стратегію розширення економічних можливостей та розвитку (NEEDS). Однак Федеральне статистичне відомство Нігерії виявило, що бідність була масовою та поширеною тенденцією, що охоплювала значну частину нігерійського суспільства²⁴.

Після цих подій потреба в стратегії економічного розвитку, яка б зміцнила громадян проти бідності, призвела до появи індустріалізації в Нігерії. Нижче у таблиці 1 наведено дані десяти осіб, які були відомими першопроходьцями індустріалізації Нігерії.

¹⁵ Onyemelukwe, J. O. C. «Structural and locational characteristics of manufacturing» In J. S. Oguntoyinbo, O., O. Areola & M. Filani, (eds.), *A Geography of Nigerian Development, 2nd edition*. Ibadan: Heinemann Educational Books Ltd, (1983): pp. 296–310.

¹⁶ Calhoun, Craig, Georgi Derluguian, and Georgi M. Derluguian, eds. *The deepening crisis: governance challenges after neoliberalism*. NYU Press, 2011.

¹⁷ Tignor, Robert L. *Capitalism and nationalism at the end of empire: state and business in decolonizing Egypt, Nigeria, and Kenya, 1945–1963*. Princeton University Press, 2015.

¹⁸ Metz, Helen Chapin, ed. *Nigeria: A country study*. Federal Research Division, 1991.

¹⁹ Onah, Fab O. *Managing Public Programmes and Projects*. Great Ap Express Publishers Limited, 2006.

²⁰ Anger, Barnes. «Poverty eradication, millennium development goals and sustainable development in Nigeria.» *Journal of sustainable development* 3, no. 4 (2010): 138–144.

²¹ Jiboye, Adesoji David. «Urbanization challenges and housing delivery in Nigeria: The need for an effective Policy framework for Sustainable Development.» *International Review of Social Sciences and Humanities* 2, no. 1 (2011): 176–185.

²² Asaju, Kayode. «Industrialization: The Key to Nigerian's Developmental Questions.» *American Journal of Social Sciences* 3, no. 3 (2015): 62–68.

²³ NBS, Nigerian manufacturing sector summary report: 2010-2012. (2015). Retrieved from <https://www.proshareng.com/newson/5/9/18>.

²⁴ Oshewolo, Segun. "Gallop poverty in Nigeria: an appraisal of government interventionist policies." *Journal of Sustainable Development in Africa* 12, no. 6 (2010): 264–274.

Таблиця 1

ДАНИ ПРО ПЕРШІ ГАЛУЗИ ПРОМИСЛОВОСТІ І ПЕРШИХ ПРОМИСЛОВЦІВ²⁵

№№	Прізвища	Дата створення	Місцезнаходження	Галузь промисловості
1.	Т. А. Одутола	1950	Іджебу-Оде, Ібадан, Кано, Оніча	Відновлення шин, плантації, шини, кондитерство, пивоварня
2.	М. Угочукву	1958	Лагос, Порт-Гаркорт, Оніча, Кадуна, Умезе	Відновлення шин, порізка та фрезерування, пінома-теріали, кондитерство
3.	К. Т. Оньєквелу	1963	Оніча	Грамофонні записи
4.	Дж. Аде Туйо	1955	Лагос	Хлібобулочні вироби
5.	С. І. Фавехінмі	1953	Лагос	Меблі, порізка та фрезе-рування
6.	Дж. К. Ладіпо	1938	Лагос	Переробка харчових про-дуктів
7.	Б. Е. Теджуосо	1972	Лагос	Пінопласт
8.	Л. Омоле	1950	Ілеша	Пивоварня
9.	С. О. Гбадамосі	1937	Лагос	Виробництво фуфайок, кераміка
10.	Ф. С. Окотіє-Ебох	1958	Лагос, Сапеле	Каучукові підшви, взуття, цемент

Крім того, у табл. 1 вище дається вказівка на те, що місцеві компанії почали переходити до капіталістичних відносин і потребували знань, пов'язаних з індустріалізацією. Новий виток розвитку з'явився в Нігерії до набуття незалежності і набрав обертів у 1950-х та після здобуття незалежності із початком виробництва грамплатівок в 1963 році в Онічі та пінопласту в 1972 в Лагосі. Отже, для досягнення національного економічного розвитку робився акцент на індустріалізацію як основну силу, що призвела до створення низки програм, спрямованих на перетворення Нігерії на індустріальну державу²⁶. Перші промислові програми в Нігерії були спрямовані на зменшення надмірної залежності від іноземних товарів та економію іноземної валюти за рахунок стимулювання виробництва продукції, яка раніше імпортувалась. Ці зусилля федерального уряду Нігерії призвели до оприлюднення

²⁵ Forrest, Tom, and Tom G. Forrest. *The advance of African capital: The growth of Nigerian private enterprise*. University of Virginia Press, 1994.

²⁶ Agba, A. M. O., and Emmanuel Odu. «Globalization and the challenge of industrialization in developing nations: The Nigeria experience.» *IOSR Journal of Humanities and Social Science* 12, no. 4 (2013): 41–47.

Указу про пріоритетну участь в тендерах місцевих підприємств у 1972 році — попередника Указів про сприяння підприємствам Нігерії. Він заблокував іноземні інвестиції у певні підприємства, але зарезервував участь у визначених галузях торгівлі для нігерійців. Указ мав на меті підтримати місцеву промисловість та створити перспективи для нігерійських інвесторів брати на себе відповідальність за виробничий сектор економіки країни²⁷. Широкомасштабна індустріалізація в Нігерії народилася завдяки Intercontinental Textile Industry, Atlantic Textile Mill, Lagos, Ajaokuta Steel Company Limited (ASCOL), The Dunlop Nigeria Plc., Michelin та багатьом іншим компаніям, задіяним у промислових галузях. Великий масштаб індустріалізації має першочергове значення завдяки:

...процесу трансформаційних соціальних та економічних змін людського суспільства з аграрного в індустріальне. Цей процес передбачає значні економічні та соціальні зміни, такі як тенденція до урбанізації, зростання кількості найманих працівників і підвищення технічної та вищої освіти. Індустріалізація — це далекосяжна організація економіки з метою виробництва²⁸.

Отже, економіки, що формуються, визнали індустріалізацію базовим елементом, необхідним для соціально-економічних переходів і перетворень²⁹. З викладеного слідує, що часто для нових держав надзвичайно важливо забезпечити фактори, необхідні для індустріального суспільства, оскільки заміна ручного інструменту двигунами та електроінструментом є необхідною умовою будь-якої розвиненої економіки.

З викладеного також слідує, що важливість індустріалізації уподібнюється державному проекту, який виступає важливим інструментом для прискорення успішного розвитку у спосіб, у який він описується та окреслюється³⁰. Це призвело до того, що функціонування будь-якої системи розвитку значно залежало від деяких змінних, що виявилися бажаними в Нігерії. Політика, соціальна та макроекономічна стабільність позиціонувались як умови стійкого економічного та промислового зростання через добре функціонуючий інститут верховенства права та розподілу влади всередині країни^{31,32,33}.

²⁷ Asaju, Kayode. «Industrialization: The Key to Nigerian's Developmental Questions.» *American Journal of Social Sciences* 3, no. 3 (2015): 62–68.

²⁸ Mgbemene, Chigbo A., Chidozie C. Nnaji, and Chekwubechukwu Nwozor. «Industrialization and its backlash: focus on climate change and its consequences.» *Journal of Environmental Science and Technology* 9, no. 4 (2016): 301–316.

²⁹ Ikpe, Eka. «The Enduring Relevance of the Developmental State Paradigm Across Space and Time: Lessons for Africa on Structural Transformation and Agriculture in Oil-Rich Contexts.» *Journal of Asian and African Studies* 53, no. 5 (2018): 764–781. Accessed from <https://doi.org/10.1177/0021909617722375> on 10/2/18

³⁰ Kerzner, Harold. *Project management: a systems approach to planning, scheduling, and controlling*. John Wiley & Sons, 2017.

³¹ Kaplinsky, Raphael. «India's industrial development: an interpretative survey.» *World Development* 25, no. 5 (1997): 681–694.

³² Sachs, Jeffrey. *The end of poverty: How we can make it happen in our lifetime*. Penguin UK, 2005.

³³ Mirakhor, Abbas, and Hossein Askari. «Institutional Structure of a Sound Economy.» In *Ideal Islamic Economy*, pp. 119–137. Palgrave Macmillan, New York, 2017.

Промисловість Нігерії як тип виробничого сектору, перед яким стояло безліч викликів, більшість з яких передували ХХІ століттю³⁴. Вона також визначила ці виклики, включаючи «погане енергопостачання, високу вартість матеріальних витрат та ведення бізнесу, багаторазове оподаткування, дефіцит інфраструктури, низький доступ до фінансування, інституційні проблеми з правами інтелектуальної власності та власності, незахищеність, низьку якість товарів «Зроблено в Нігерії», поганий обмін інформацією та відсутність взаємодії між освітньою системою та ринком праці». Ця доповідь про те, що «800 видів діяльності зникли з 2009 по 2011 рр., а 272 компанії також були закриті в 2016 р. Інша частина працювала на 20 %, через складне та нестабільне підприємницьке середовище^{35,36}».

Як наслідок, Нігерія була серйозно обмежена через відсутність кваліфікованої робочої сили, відсутність даних, ефективних транспортних засобів, заплутані закони про землю, які ускладнили забезпечення земельних ділянок під будівництво заводів та фабрик. Крім того, однією з основних проблем індустріалізації в країнах Третього Світу є поширена тенденція вважати, що будь-який підхід або метод, що походять з розвинених країн, повинен бути «кращим», ніж будь-що, розроблене або виготовлене на місцевому рівні.

Крім того, існує синдром затримки та відмови від проектів промислового розвитку. Існують «вікові обмеження [невдалої] попередньої промислової політики та вирішення основних факторів, що стримують виробництво в Нігерії десятиліттями, таких як промислова інфраструктура, доступне фінансування, промисловий досвід, інвестиційний клімат, стандарти, інновації та місцеве покровительство»³⁷. Найпоширенішою причиною затримок та скасування проектів та програм промислового розвитку в країнах, що розвиваються, в Африці в цілому та Нігерії, зокрема, є дефіцит та неправильне управління коштами. Наприклад, за останні 35 років уряд Нігерії витратив понад 10 мільярдів доларів на компанії Ajaokuta та Delta Steel, Ovia-Aladja, які показали нульові результати³⁸. Передбачалося, що заводи з повним циклом виробництва матимуть посилюючий ефект на всі сектори нігерійської економіки, включаючи виробництво, освіту, будівництво, транспорт та сільське господарство, серед іншого³⁹.

³⁴ FGN, *Public Service Reforms in Nigeria 1999–2014 A comprehensive review*. Abuja: The Presidency, 2015.

³⁵ NACCIMA, 800 companies shut down in 3 years. *The Premium Times*, September, 2012, 11. Retrieved from <https://www.premiumtimesng.com/businesson/9/8/18>.

³⁶ MAN, Nigerian manufacturers lament. *Premium Times*, January, 2018, 10. Accessed from <https://www.premiumtimesng.com> on 13/9/2018.

³⁷ FGN, *Public Service Reforms in Nigeria 1999–2014: A comprehensive review*. Abuja: The Presidency, 2015.

³⁸ Bawa-Bwari, A. FG spent \$10bn on Ajaokuta Steel Company. *The Punch Newspaper*, August, 2016, 19.

³⁹ Oluyole, F. Ajaokuta: How Nigeria's largest industrial project failed. *Premium Times Daily News*, December, (2017), 26.

На додачу, джерела та характер фінансування, які сильно впливають на реалізацію проекту з високим відсотком місцевого капіталу, як у Південній Кореї, рідко страждають від зриву проекту⁴⁰. Масштабна «інфраструктура, яка зазвичай потрібна для підтримки індустріалізації в Нігерії, суттєво вплинула на загальні витрати, і лише деякі країни можуть інвестувати, не беручи позики»^{41,42}. Короткий огляд:

Ajaokuta Steel Company Limited, штат Когі, Нігерія, друга за величиною в Африці і 12-а за величиною у світі залізорудна компанія, не тільки була за сімома замками, але і залишалася найбільшим центром масового пограбування та розтрати ресурсів країни... Російська компанія мала відмовитись від проекту в 1994 році, оскільки Нігерія не виконала свою договірну угоду, не виділивши коштів, необхідних для побудови сталеливарної компанії⁴³.

Для цих цілей промисловий розвиток вимагає високого рівня кваліфікації, технічних і організаційних ноу-хау та системного ступеню інтеграції (постачання товарів промислового призначення та технічне обслуговування). Отже, недостатнє фінансування, величезні потреби в капіталі та якісне партнерство стали основними викликами індустріалізації в Нігерії. Відсутність накопичення капіталу, потенціалу та фізичного розвитку, а також відповідних важливих об'єктів інфраструктури, що сприяють підвищенню виробничої діяльності, стали перешкодами для промислового розвитку Нігерії.

Єдиним проривом у виробництві автомобілів стала Збірка автомобілів Peugeot в Нігерії (PAN) в Кадуні, що здійснювалась до 2000 року. Крім того, існували такі проблеми:

- i. махінації з боргами та політичний ресурс, що здешевлює вартість сировини,
- ii. мало уваги приділялось новим процесам, незважаючи на зміни стадій виробничої та промислової програми розвитку,
- iii. відсутність важкої промисловості та виробництва автомобілів завадило ефективній передачі технологій, і
- iv. загальний низький рівень міжпромислових мереж^{44,45,46}.

⁴⁰ Oyeyinka, Oyebanji, and Oluwole Adeloje. «Technological change and project execution in a developing country: evolution of Ajaokuta Steel Plant in Nigeria.» *Manuscript report/IDRC; 187e* (1988).

⁴¹ Olaoye, O. A. «Potentials of the agro industry towards achieving food security in Nigeria and Other Sub-Saharan African Countries.» *Journal of Food Security* 2, no. 1 (2014): 33–41.

⁴² N. Akpoti, Ajaokuta Steel Company, House of Reps and the acquisition plot. *The Sahara Reporters, New York. March 26*, (2018).

⁴³ S. George, Uses and abuses of Africa debt. In A. Adedeji (ed.), *Africa within the world-beyond dispossession and dependence*. London: Zed Books, 1999.

⁴⁴ Onimode, Bade. "Unequal Exchange, External Debt and Capacity for Development-Oriented Policies in African Countries." *Development Thought, Policy Advice and Economic Development in Africa in the 20th Century: Lessons for the 21st Century: Ibadan: Ibadan* (2003): 39–56.

⁴⁵ Dankumo, A., JOSHUA SUNDAY Riti, and BASHIR SAKA Ayeni. «Contribution of Agricultural and Industrial Sectors to the Development of Nigerian Economy from 1995 to 2012.» *International Journal of Business, Management and Allied Science* 2 (2015): 2128–2135.

⁴⁶ Kwanashe, J. D. Sustainable Development Goals: Where is the stand of Africa? *Ghanaian Journal of Social Development of Development Research*, 3 no 1 (2016): 35–51.

Іншим важливим фактором, який заслуговує на увагу, є дисбаланс заходів торговельної політики, що здійснювались передовими країнами з метою зменшення доступу до імпорту високотехнологічного обладнання для країн, що розвиваються⁴⁷. Подібним чином нігерійські галузі імпортують обладнання, купуючи їх в іноземній валюті, всупереч тому, що отримують його частково або повністю, як це робили більшість розвинених країн.

ЮНІДО та індустріалізація в Азії та Африці: транснаціональне порівняння

Відмічається, що після Другої світової війни відбулися суттєві зміни, особливо в 1960-х роках, а саме в цей час економічний розвиток держави характеризується індустріалізацією, модернізацією сільського господарства та важливих об'єктів інфраструктури. Тому варто зауважити, що у світі немає жодної держави, яка могла б похвалитися досягненням високого рівня соціально-економічного розвитку за відсутності розвиненого промислового сектору. Однак Китай прийняв стратегію розвитку, яка поставила націю у цілеспрямовану економічну ізоляцію, індустріалізацію та домінування^{48,49}. Китайський уряд відзначав, що країна усвідомила недостатній рівень свого розвитку порівняно із західними країнами, які, однак, змусили його розпочати реформування централізованої планової та закритої економіки в 1978 році. А, наприклад, Камбоджа, Туніс та В'єтнам рухалися в одному напрямку — навколо прямих іноземних інвестицій та експорту — а країни Африки на південь від Сахари, такі як Ангола, Гана, Кенія, Мозамбік, Нігерія, Сьєрра-Леоне, Об'єднана Республіка Танзанія, Замбія та Зімбабве, рухалися в іншому напрямку — розвивали свій потенціал у сільському господарстві, вирощуючи різноманітні сільськогосподарські культури та опираючись на пов'язані з ними ланцюжки створення вартості⁵⁰. Продаж цих культур призвів до прискорення темпів зростання в кінці ХХ століття та у ХХІ столітті, коли «темпи приросту ВВП були найвищими у світі — 9,9% та 10,3% порівняно з 6% у 1970-х роках»⁵¹. Корейська програма розвитку використовує можливості світового ринку за рахунок мобілізації місцевих інвесторів та установ^{52,53}. Наприклад:

⁴⁷ Bijan, Zheng. «China's peaceful rise to great-power status.» *Foreign Affairs*. 84 (2005): 18.

⁴⁸ Kniivilä, Matleena. «Industrial development and economic growth: Implications for poverty reduction and income inequality.» *Industrial development for the 21st century: Sustainable development perspectives* 1, no. 3 (2007): 295-333.

⁴⁹ Toffler, A. Revolutionary wealth. *New Perspectives Quarterly*, 30 no 4 (2013): 122-130.

⁵⁰ World Bank World Bank. *State and Trends of Carbon Pricing 2014*. World Bank Publications, 2014.

⁵¹ Okoli, F. C. *Politics of Development and underdevelopment: Theories of development*. Enugu: Ingenious Creations Services Ltd, 2007.

⁵² Salami, Reza, and Javad Soltanzadeh. «Comparative analysis for science, technology and innovation policy; Lessons learned from some selected countries (Brazil, India, China, South Korea and South Africa) for other LdCs like Iran.» *Journal of technology management & innovation* 7, no. 1 (2012): 211-227.

⁵³ Fujimoto, Takahiro. «Architecture-based comparative advantage in Japan and Asia.» In *Manufacturing Systems and Technologies for the New Frontier*, pp. 7-10. Springer, London, 2008.

Азія стала світовим виробничим центром протягом останньої чверті ХХ століття. Спочатку Японія була єдиним великим експортером промислових товарів в Азії. Оскільки ієна швидко зросла після укладення Угоди «Плаза» в 1985 р., нові індустріальні економіки (NIES), такі як Корея, Тайвань, Гонконг та Сінгапур, стали експортерами стандартних товарів⁵⁴.

Донедавна діяльність міжнародних організацій з розвитку в країнах, що розвиваються, вважалася допоміжною до основних зусиль, які докладають уряди та організації для вирішення проблеми бідності у світі. Ця проблема є ситуативною залежно від особливостей бідних країн, які визначають різну роль і політику уряду, оскільки вони найбільше впливають на економічне зростання^{55,56}. Це пояснюється тим, що бідність згідно з дослідженнями залишається основним викликом для світової економічної системи⁵⁷.

На початку ХІХ століття джерела доходу в сучасному суспільстві ґрунтувались на засадах економіки завдяки промисловій революції^{58,59}. Така радикальна трансформація структури виробництва може розглядатися як поштовх та альтернативний шлях високого стійкого економічного розвитку будь-якої країни^{60,61}. Як наслідок, за останні 200 років індустріалізація сприяла викорененню бідності для сотень мільйонів людей у всьому світі завдяки створенню зайнятості, помноженої на високий рівень життя та розвиток сільської місцевості^{62,63,64}. Неможливо не помітити, що країни, які відчували стабільне економічне зростання завдяки промислому розвитку, веденню міжнародної торгівлі та наданню послуг за кордон, в цілому змогли зменшити рівень бідності найефективніше^{65,66}. Як наслідок:

⁵⁴ Adamolekun, Ladipo. *Public administration: A Nigerian and comparative perspective*. Addison-Wesley Longman Ltd, 1983.

⁵⁵ Abor, Joshua, and Peter Quartey. «Issues in SME development in Ghana and South Africa.» *International research journal of finance and economics* 39, no. 6 (2010): 215–228.

⁵⁶ Burns, T. R. Sustainable development, (2013). Retrieved from www.editorialarrangementofsociopedia.org on 4/5/18

⁵⁷ UNIDO, A selection of UNIDO field projects, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org/who-we-are/unido-worldwide/africa/selected-projects> on 24/8/18.

⁵⁸ Otsuka, Keijiro, and Tetsushi Sonobe. «Strategy for cluster-based industrial development in developing countries.» *Industrialization of Developing Countries* (2006): 67.

⁵⁹ Yong, L. Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.

⁶⁰ Kim, Joon-Kyung, Sang Dal Shim, and Jun-II Kim. «The role of the government in promoting industrialization and human capital accumulation in Korea.» In *Growth Theories in Light of the East Asian Experience*, pp. 181–200. University of Chicago Press, 1995.

⁶¹ Imhanlahimhin, J. E. *Development administration in the less developed countries*. Apapa-Lagos: Amfitop Books, 2000.

⁶² Oute, U. *Poverty in Nigeria: Ibadan*. The Noble Publishers, 1990.

⁶³ Kaygusuz, K. Energy services and energy poverty for sustainable rural development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15 no 2 (2011): 936–947.

⁶⁴ Akwara, Azalahu F., Ngozi F. Akwara, John Enwuchola, Morufu Adegunle, and Joseph E. Udaw. «Unemployment and poverty: Implications for national security and good governance in Nigeria.» *International Journal of Public Administration and Management Research* 2, no. 1 (2013): 1–11.

⁶⁵ Riddell, Roger C., and Mark Robinson. *Non-governmental organizations and rural poverty alleviation*. Oxford University Press, 1995.

⁶⁶ Yong, L. Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.

Індустріалізація — це...невід'ємна частина складного процесу модернізації. В умовах індустріалізації соціально-економічний розвиток іде поруч із прогресом нових технологій. Саме вони вплинули на розвиток індустріалізації у сфері виробництва енергії та металургії. У широкому аспекті, індустріалізація — це організація економіки, що передбачає функціонування великого виробництва⁶⁷.

Задуми імперської влади та колоніальних держав, що керували світом у ХІХ та на початку ХХ століть, не передбачали економічного та соціального прогресу для світу, що розвивається⁶⁸. Колоніальні території, де панували європейці, були призначені лише для постачання промислової сировини з-за кордону, джерелом дешевої робочої сили та основою промислового злету таких держав (Північна Америка та Західна Європа) у середині ХІХ століття^{69,70,71,72,73}. Таким чином, багатство і матеріальні блага не були розподілені однаково у світі. Це призвело до значних відмінностей, що існують між країнами, суспільствами та регіонами та всередині них, а також до розвитку та зростання, які виключають важливі складові^{74,75}. Наголосимо, що Африка позиціонується як:

...частина світу, де інституції найменш здатні скористатися можливостями, наданими Промисловою революцією. Принаймні протягом останньої тисячі років, окрім декількох заможних африканців та протягом обмежених періодів часу, Африка відставала від решти світу з точки зору технологій, політичного розвитку та процвітання⁷⁶.

З іншого боку, індустріалізація являє собою розвиток, що передбачає економічні та соціальні зміни, а перевагою цього процесу є «перетворення суспільства з доіндустріального етапу в індустріальний»⁷⁷. Японські промислові компанії збагатились, перенісши свої виробничі потужності переважно в країні АСЕАН, а в 90-х роках Китай став основним експортером деяких трудомістких товарів⁷⁸.

⁶⁷Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.

⁶⁸Harris, Jonathan M. «Basic principles of sustainable development.» *Dimensions of Sustainable Development* (2000): 21–41.

⁶⁹Ananaba, Wogu. *The trade union movement in Nigeria*. Hurst, 1969.

⁷⁰Rodney, Walter. «How Europe Underdeveloped Africa, Dar es Salaam.» *Tanzania Publishing House*, 1972.

⁷¹Ake, Claude. *A political economy of Africa*. Vol. 4. London: Longman, 1981.

⁷²Acemoglu, Daron, and James A. Robinson. «The origins of power, prosperity, and poverty: Why nations fail.» *Crown Business, New York NY*, 2012.

⁷³Ofor, O. Industrialisation: Key to national economic independence. A public lecture delivered in the Veritas University, Abuja, (2018). Retrieved from http://veritas.edu.ng/bulletin/prof_ofor_lecture on 6/6/18

⁷⁴Imhanlahimhin, J. E. *Development administration in the less developed countries*. Apapa-Lagos: Amfitop Books, 2000.

⁷⁵Yong, L. Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.

⁷⁶Acemoglu, Daron, and James A. Robinson. «The origins of power, prosperity, and poverty: Why nations fail.» *Crown Business, New York NY*, 2012.

⁷⁷Industrialisation: A tool for social change. Accessed from <https://www.ukessays.com/services> on 23/6/2019

⁷⁸Fujimoto, Takahiro. «Architecture-based comparative advantage in Japan and Asia.» In *Manufacturing Systems and Technologies for the New Frontier*, pp. 7–10. Springer, London, 2008.

Тим не менш, ЮНІДО була створена в 1966 році, і саме на неї покладено основну відповідальність за сприяння сталому промислому розвитку у країнах, що розвиваються. До складу організації входить 171 держава. У 1985 році вона стала спеціалізованою установою з чітко визначеною організаційною структурою ООН із штаб-квартирою у Відні, а через свої регіональні представництва організація представлена в 35 країнах, що розвиваються⁷⁹. Організація допомагала країнам з перехідною економікою в боротьбі проти світової економічної ізоляції. Як доказ, країни Африки на південь від Сахари закінчили ХХ століття як найбільш залежні від допомоги та як регіон із найбільшою заборгованістю у світі, економічну історію якого за останні десятиліття можна трактувати як процес соціальної ізоляції⁸⁰. Тобто, виражаючись чіткою мовою, промислова революція:

...народила великий середній клас, спричинила політичну модернізацію через розширення привілеїв, наданих урядом, зростання політичних партій, соціальний розвиток, верховенство права, спеціалізацію та диференціацію в різних секторах економіки (як державному, так і приватному), зростання ефективності, навичок та професіоналізму адміністративного персоналу, ефективний політичний контроль над управлінням та загальне зростання та розвиток економіки⁸¹.

Результати досліджень Азіатського банку розвитку (АзБР) показали, що поточні процеси та стратегії розвитку моделюють оригінальні економічні ситуації та можливості, які є нерівномірними⁸². Таким чином, більш розвинені країни (БРК) мали динамічний сектор економіки та промислову революцію. З цієї причини «ЮНІДО зосереджує свою діяльність у сфері технічного співробітництва на своєму основному напрямку — індустріалізації світу», відповідно до чинної програми Цілей сталого розвитку (ЦСР).

Хоча дослідження ґрунтується на якісному аналізі, у ньому використовувався вторинний метод збору даних. Тематичний підхід було застосовано при обговоренні порушених питань. В основному, розбір відбувається як в рамках описового, так і умовного аналізу, а якісний опис із тематичним текстом часто знаходиться між двома підходами⁸³. Ми тематично описали синтез підтримки ЮНІДО та розвиток галузей промисловості в Нігерії з оглядом кількох літературних джерел. Обґрунтованість

⁷⁹ UNIDO, *Inclusive and sustainable industrial development in Africa Region*. Vienna-Austria: Vienna International Centre, (2015).

⁸⁰ Gelb, A. «From adjustment to sustainable growth? Sub-Saharan Africa at the turn of the century.» In *Paper delivered at the 1999 Annual TIPS Forum, Glenburn Lodge, Muldersdrift*. 1999.

⁸¹ Imhanlahimhin, J. E. *Development administration in the less developed countries*. Apapa-Lagos: Amfitop Books, 2000.

⁸² Rauniyar, Ganesh, and Ravi Kanbur. «Inclusive growth and inclusive development: a review and synthesis of Asian Development Bank literature.» *Journal of the Asia Pacific Economy* 15, no. 4 (2010): 455–469.

⁸³ Creswell, J. W., & Creswell, J. *Research design* (2003) (pp. 155–179). Thousand Oaks, CA: Sage publications.

та надійність цього дослідження підтверджується через застосування «Низхідного принципу аналізу».

Для цього дослідження прийнятий низхідний принцип реалізації політики. Перша спроба представити таку модель була здійснена Прессманом і Вільдавськи, Ван Метром і Ван Хорном, Бардахом, а також Гхоліпуром, Джандагхі і Фаллахом^{84,85,86,87}. Він був популяризований у 1980-х роках Сабатьє, Мазманяном, Накамурою та Смолвудом, а також Едвардсом. Ці вчені «наголосили на важливості розробки політики, яка передбачає чіткі політичні директивні, чіткі заяви про адміністративні обов'язки та прямі заходи з меншою кількістю пунктів вето».

На думку дослідників, ця модель відіграє найважливішу роль у реалізації державної політики шляхом виявлення змінних, що впливають на плани. Це природні, структурні та фонові змінні. Як зазначає Едвардс, на реалізацію політики впливають чотири причини, що включають ресурси, бюрократичні структури, комунікацію та виконання вимог і законів⁸⁸. Модель представляє систему управління проекту тогочасним урядом.

Це відбувається тому, що сам процес розвитку обумовлений такими факторами, як інновації, креативність та гнучкість, реорганізація яких стає дуже важливою для досягнення справжніх результатів будь-яких заходів, вжитих для розвитку. Тому підтримка ЮНІДО є доцільною для успішного розвитку галузей економіки, що розвивається, в цілому, та Нігерії зокрема. У цьому дослідженні застосовується низхідний принцип аналізу, щоб підтвердити той факт, що всезагальна індустріалізація готується, з одного боку, на найвищому рівні ЮНІДО, а з іншого — її виконання та оцінка здійснюється на національному рівні країни-члена.

Однак це в більшій чи меншій мірі стосується всіх плановірних сфер діяльності, що містять ряд окремих програм, які реалізуються цілісно для досягнення ефективних результатів за допомогою чотирьох підтримуючих функцій ЮНІДО, що передбачають технічне співробітництво; аналітичні, дослідницькі та політичні консультативні послуги; нормативи, стандарти та діяльність для забезпечення якості; конвенцію про партнерство у сфері знань, налагодження зв'язків, передачі даних та промислового співробітництва. Отже, модель з низхідним принципом розцінює вихідну точку

⁸⁴ Pressman, Jeffrey, and Aaron Wildavsky. «Implementation. Berkely.» 1973.

⁸⁵ Van Meter, Donald S., and Carl E. Van Horn. «The policy implementation process: A conceptual framework.» *Administration & Society* 6, no. 4 (1975): 445–488.

⁸⁶ Bardach, Eugene. «The implementation game: What happens after a bill becomes a law.» (1977).

⁸⁷ Gholipour, Rahmatollah, Gholamreza Jandaghi, and Mohammad Reza Fallah. «Introducing a model for implementation of industrial policies: A case study in Qom Province, Iran.» *American Journal of Economics* (2012): 1–5.

⁸⁸ Introducing a model for implementation of industrial policies: A Case Study in Qom Province, Iran. *American Journal of Economics, Special Issue*, (2012): 1–5

реалізації як рішення та визначає центральні суб'єкти як найбільш впливові у досягненні бажаних результатів рішення^{89, 90, 91}.

Оцінка результатів: ЮНІДО суттєво не вплинула на процеси індустріалізації в Нігерії

Промислова революція, що призвела до блискавичного прориву в Англії приблизно у 1750 р., досі не поширилася на Африку, внаслідок того, що цілі регіони континенту були обтяжені нерозривним порочним колом недолугих і беззмістовних економічних та політичних відносин. Подібним чином Європейським Союзом (ЄС) та ЮНІДО була надана фінансова допомога в розмірі 12 млн євро, яка мала на меті допомогти Федеральному уряду Нігерії у впровадженні його стратегічних економічних програм, таких як Концепція 20:2020, а також Національна стратегія розширення економічних можливостей та розвитку (NEEDS), Програма заходів з трансформації та План зростання та відновлення економіки (ERGP) адміністрації президента Бухарі з повноваженнями створення політичних структур для розвитку конкурентоспроможності, економічного розширення та диверсифікації у галузях, не пов'язаних з нафтою. Однак ЮНІДО заявила, що «Нігерії не вистачає міжнародно визнаної Національної інфраструктури якості (NQI), здатної гарантувати безпеку, забезпечити цілісність і конкурентоздатність товарів і послуг, а також усунути технічні бар'єри для місцевої, регіональної та міжнародної торгівлі».

Показово, що, незважаючи на фінансову та політичну підтримку ЮНІДО, місцевий виробничий сектор Нігерії технологічно відстає від Китаю, Індії, Тайваню, Індонезії, Кореї, Бразилії та Мексики, головним чином тому, що країна не користується жодною зовнішньополітичною підтримкою у своїх пошуках прискореного промислового розвитку. Промисловість додала лише 4,2 % до ВВП у 2010 р., а з тих пір зростання становило 7,6 % згідно з Індексом очікувань менеджерів із закупівель (PMI) (FGN, 2015). На момент проголошення незалежності Нігерія мала лише 5 300 миль під'їзних доріг і близько 1 770 миль залізничних колій; нові шляхи систематично не прокладалися, і все це ускладнювалось непередбачуваними погодними умовами⁹². В даний час пароплавні водні шляхи використовуються лише під час повеней в Нігерії, оскільки в країні немає

⁸⁹ Van Meter, Donald S., and Carl E. Van Horn. «The policy implementation process: A conceptual framework.» *Administration & Society* 6, no. 4 (1975): 445–488.

⁹⁰ Mazmanian, Daniel A., and Paul A. Sabatier. "Implementation and Public Policy (Glenview, IL: Scott, Foresman)." *Mazmanian Implementation and Public Policy*, 1983.

⁹¹ *Implementation and public policy (rev. ed.)*. Latham, MD: University Press of America, 1989.

⁹² Williams, Phyllis H. «The industrialization of Nigeria.» In *Proceedings of the Oklahoma Academy of Science*, vol. 45, pp. 215-218. 1965.

першокласного природного порту, окрім порту Апапа та порту Гаркорт, але піратство у порту Апапа уповільнює комерційну діяльність та часом призводить до загибелі людей.

В результаті цього багато промислових територій і виробничих підприємств у містах Аба — штат Абія, Нневі — штат Анамбра, Шарада — штат Кано, Огба — штат Лагос, Санго-Ота, Іфо та Шагаму — штат Огун, перетворилися на пустельні території та центри богослужінь, особливо в Лагосі. Завод PAN у Кадуні [Північна Нігерія] також зруйнований. Кілька ключових галузей, таких як напої, текстиль, цемент та тютюн, зараз утримують цей сектор на плаву, але навіть вони працюють на менше половини своїх потужностей через імпорт.

Останній звіт про ВВП, опублікований Бюро статистики Нігерії (NBS), показав, що реальний ВВП виробничого сектору скоротився на -2,75%⁹³. Таке скорочення реального ВВП виробничого сектору залишає промислову галузь у вразливому становищі. Відповідно до звіту NBS, розрахунки сектору зросли на 0,77% у 2019 році та 2,09% у 2018 році. Важливо розуміти, що в номінальному вираженні, не враховуючи змін цін у 2020 році, номінальний ВВП сектору зафіксував темпи зростання 16,44% на кінець року порівняно з 34,73% у 2019 році⁹⁴. Якщо говорити коротко, то⁹⁵:

i. Наприкінці четвертого кварталу 2020 року: реальний ВВП виробничого сектору скоротився на -1,51% (в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року). Це нижче, ніж у відповідному кварталі 2019 року та на -2,75% та -0,01% пунктів відповідно пунктів у попередньому кварталі.

ii. Темпи зростання сектору на кварталній основі становили 5,60%.

iii. Зростання ВВП сектору на кінець четвертого кварталу 2020 року було зафіксовано на рівні 24,60% (в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року), це на -1,69% пунктів нижче, ніж 26,29%, зафіксованих у відповідний період 2019 року, але на 11,06% пунктів вище, ніж у попередньому кварталі (13,54%).

iv. У номінальному вираженні кварталний ріст сектору зафіксовано на рівні 5,78%

v. Фактичний внесок виробничого сектору у ВВП держави у четвертому кварталі 2020 р. становив 8,60%, що нижче 8,74%, зафіксованих у четвертому кварталі 2019 р., та 8,93%, зафіксованих у третьому кварталі 2020 р.

vi. На кінець 2020 року річний внесок виробничого сектору у ВВП Нігерії становив 8,99%.

⁹³ The Nigerian Bureau of Statistics (NBS). Nigerian manufacturing sector data, 2020.

⁹⁴ Ajayi Omokolade, Nigeria's manufacturing sector contracts by 2.75% in 2020. URL: <https://nairamet-rics.com/2021/02/18/nigerias-manufacturing-sector-contracts-by-2-75-in-2020/>

⁹⁵ *Op.cit*

Однак програма залучення ЮНІДО охоплювала «промислове управління, дослідження та статистику; розвиток мікро-, малих та середніх підприємств (ММСП); спеціальні економічні зони (СЕЗ), індустріальні парки та розвиток приватного сектору; управління інноваціями, наукою та технологіями; розвиток аграрної промисловості та агробізнесу; розробка корисних копалин та видобування металів; нарощування торгового потенціалу; розвиток відновлюваної енергетики та управління навколишнім середовищем;» а також Ініціативи щодо інформаційних технологій для молоді, цифрових технологій, які допоможуть Нігерії розвивати свій промисловий сектор з оціночною вартістю 50 мільйонів доларів. Незважаючи на те, що ці проекти залучення є надійними, немає конкретних спроб підтримати заходи уряду Нігерії щодо заборони імпорту (важко викорінювана проблема, що стоїть перед місцевими галузями), підвищення рівня національної продуктивності та досягнення стійкої індустріалізації шляхом збільшення вартості, створення економічних зон та досягнення постійної диверсифікації економічної та виробничої діяльності для розвитку та подолання бідності.

Тим не менше, стверджується, що протягом перших 15 років другого тисячоліття світова економіка зростала в середньому на 2,7 %, а загальна кількість людей, які живуть менше ніж на 1,25 долар/день, зменшилася з 43 % до 23 %⁹⁶. Як це можна спостерігати в Нігерії — найбільш густонаселеній, імпорто-орієнтованій та цілісній господарській країні Африки, цей показник сильно відрізняється. Це підкріплюється тим фактом, що, хоча країна багата і наділена природою як матеріальними, так і людськими ресурсами, 7 (сім) з 10 (десяти) нігерійців живуть менше ніж на 1 долар/день^{97,98,99}. Крім того, хоча майже у всіх африканських країнах спостерігалися вражаючі темпи розвитку протягом останніх 10 років, вплив на зменшення показника бідності був незадовільним. МВФ висловився про такі результати наступним чином, «на рівні 5,3 %, рівень урбанізації в Нігерії є одним з найвищих у світі. Оскільки виробництво перебуває в стагнації, робочих місць для зростаючої кількості міського населення мало, а безробіття у містах зараз на рівні 10,8 %». Країна входить до групи держав, які мають найбільше поширення міського населення та темпи приросту у всьому світі¹⁰⁰. Це також може бути проявом високого рівня регіональної нерівності, зниження продуктивності сільсь-

⁹⁶F. Haidara, F. UNIDO's commitment to ensure that «No One is Left Behind,» (2017). URL: <https://isid.unido.org/speakers-corner.htmlon23/6/18>

⁹⁷ IMF, *Nigeria: poverty reduction strategy paper— National Economic Empowerment and Development Strategy*. Washington, D.C: Monetary Fund Country Report No. 05 (2005): 433

⁹⁸ Okonjo-Iweala, Ngozi. *Reforming the unreformable: Lessons from Nigeria*. Mit Press, 2014.

⁹⁹ C. Ezedinma, Path to industrial growth, by UNIDO. *The Guardian Business News*, November, 2016, 25.

¹⁰⁰ Paul, Salisu Ojonemi. «National Urban Development Policy and the Unanswered Development Question of Slum in Nigeria.» *International Journal of Public Policy and Administration Research* 6, no. 2 (2019): 102–115.

кого господарства та стагнації виробництва, що спричиняє негативні наслідки для загального розвитку. У даний час виробництво в основному розташоване в Лагосі та на його околицях, і в меншій мірі в деяких інших торговельних центрах, таких як Кадуна, Кано, Аба, Оніча, Санго-Ота, Шагаму.

Безумовно, галузі, сформовані в країнах, що розвиваються, майже не виробляють товари на експорт, і в даний час промислова діяльність занепадає. Відмічається, що 800 видів діяльності та 272 компанії занепали з 2009 по 2016 рік, працюючи на 20 % своєї потужності. У 2012 році Нігерійська фондова біржа (NSE) також виключила з реєстру фондової біржі 60 найбільших компаній через низькі показники дохідності їх акцій (див. список в Додатку). Крім того, Нігерійські текстильні фабрики з понад 180 виробництвами перетворилися на спустошені простори по всій країні. Текстильні фабрики необхідні для промислових центрів, оскільки є очевидні переваги їх функціонування, особливо в країнах, що розвиваються, де ринки менш розвинені. Таким чином:

Поверхневий характер технологічного комплексу Нігерії завадив зростанню економіки напередодні основних етапів впровадження перспективних програм промислового розвитку, викладених у Другому (1970–74) та Четвертому (1981–85) національних планах розвитку. Ці плани стосувались таких галузей, як добрива, цемент, сіль, цукор, целюлоза та папір, залізо та сталь, що дійсно мають низький рівень функціонування або взагалі не функціонують¹⁰¹.

В достатній мірі ЮНІДО забезпечила базу для економічних програм, але не вистачало технологічної бази та кваліфікованої робочої сили, політичної волі та галузей, які б обробляли та працювали з наявними сировинними ресурсами. Упродовж багатьох років в регіоні Дельти Нігеру в Нігерії спостерігається високий рівень забруднення навколишнього середовища через діяльність іноземних нафтових компаній, але не відчувається, що ЮНІДО може якось вплинути на цю ситуацію, оскільки це постійний виклик для урядів Нігерії. З іншого боку, стратегічна база ЮНІДО включає механізми планування, які навряд чи матимуть успіх у Нігерії через невміле управління ресурсами, безпосередньо пов'язане з ситуацією та навколишнім середовищем в Нігерії, значною довірою до іноземних експертів та відсутністю місцевих економістів в процесі планування. На даний момент Нігерія споживає готову продукцію, включаючи деякі сировинні матеріали. Крім того, в галузі інфраструктурного будівництва та обслуговування, наприклад, наймаються фахівці з інших країн. Зазначені вище факти та обставини підводять до того, що підтримка ЮНІДО не мала суттєвого впливу на індустріалізацію в Нігерії.

¹⁰¹ PAUL, Salisu Ojonemi and Chikelue Ofuebe. «The inclusive and sustainable industrial development policy: which way for Nigeria?» *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine* 4 (2020): 157–169.

Висновки

Слід зауважити, що промисловий розвиток є ключовим елементом у вимірі сучасного економічного значення Індексу суспільного прогресу (SPI) та ВВП, оскільки він відіграє ключову роль у зменшенні показників бідності, досягненні соціальної стабільності та створенні продуктивної зайнятості шляхом розвитку потенціалу. Отже, були успішно впроваджені інструменти комюніке Всесвітнього саміту з питань соціального розвитку та результатів 24-ї спеціальної сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй у 2013 році, в рамках якої відбулася підтримувана ЮНІДО стрімка та всеохоплююча індустріалізація. Тим не менше, наголошується на прийнятті *Низхідного підходу* при розподілі відповідальності при створенні робочих місць, завдяки яким ізольовані держави-члени можуть бути зацікавленими сторонами у виробничому процесі. У підсумку, ми рекомендуємо такі заходи:

i. Створення програм підтримки для малих і середніх підприємств (МСП), які є основними джерелами розвитку підприємництва, створення робочих місць, впровадження інновацій та соціально-економічного сталого розвитку.

ii. Розвиток інвестиційного та технологічного середовища, поліпшення промислового панування, державної та нормативної бази, інформаційної інфраструктури та об'єктів життєзабезпечення населення.

iii. Збереження бізнес-орієнтованих установ та організацій з широким спектром діяльності для надання спільних та цільових послуг іншим підприємствам, головним чином у традиційних секторах (харчова промисловість, текстиль, дерево, шкіра та сільськогосподарське обладнання), а також в таких динамічних сегментах економіки, як електроніка та біотехнології.

**Перекладено з англійської мови*

Додаток 1

ОФІЦІЙНИЙ СПИСОК КОМПАНІЙ, ВИКЛЮЧЕНИХ З РЕЄСТРУ НІГЕРІЙСЬКОЇ ФОНДОВОЇ БІРЖИ

№	Компанія	Дата виключення	Причина виключення
1	IMPRESIT BAKOLORI PLC	2002	Добровільно
2	DUMEZ NIGERIA PLC	2002	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
3	CFOA NIGERIA PLC	2007	Добровільно
4	ACEN INSURANCE PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
5	ATLAS NIGERIA PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа

Продовження дод. 1

№	Компанія	Дата виключення	Причина виключення
6	CERAMICS MFG. COY. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
7	AMICABLE INSURANCE PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
8	BAICO INSURANCE PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
9	BEVERAGES (WA) NIG. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
10	ENPEE PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
11	TATE INDUSTRIES PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
12	MAUREEN LAB. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
13	RIETZCOT NIGERIA PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
14	INTRA MOTORS NIG. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
15	AVIATION DEV. COY. PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
16	GROMMAC INDUSTRIES PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
17	ONWUKA HI-TEK. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
18	NIGERIAN LAMPS PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
19	NIGERIAN YEAST & ALCANOL MFG. PLC	2008	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
20	SECURITY ASS. PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
21	SUN INSURANCE PLC	2008	Регуляторні органи: Національна комісія із страхування NAICOM
22	NIGERIAN TEXT. MILLS PLC	2008	Добровільно

Продовження дод. 1

№	Компанія	Дата виключення	Причина виключення
23	FOOTWEAR MFG. PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
24	FERDINAND OIL MILLS PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
25	CHRISTLIEB PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
26	BCN PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
27	LIZ-OLOFIN & COY. PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
28	OLUWA GLASS COY. PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
29	ASABA TEXTILE MILLS PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
30	ABOSELDEHYDE LAB. PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
31	EPIC DYNAMIC PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
32	FADMAD PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
33	ABA TEXTILE MILLS PLC	2009	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
34	AFPRINT PLC	2010	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
35	INCAR PLC	2010	Добровільно
36	NIGERCEM PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
37	DAILY TIMES PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
38	ALBARKA AIRLINE PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
39	FOREMOST DAIRIES PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
40	WIGGINS TEAPE NIG. LC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
41	OKITIPUPA OIL PALM PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа

Закінчення дод. 1

№	Компанія	Дата виключення	Причина виключення
42	FIRST CAP. INV. & TRUST PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
43	FLEXIBLE PACKAGING PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
44	NEWPAK PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
45	KRABO NIGERIA PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
46	TROPICAL PETRO. PLC	2011	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
47	NIGERIAN BOTTLING COY PLC	2011	Добровільно
48	NAMPAK PLC	2011	Добровільно
49	UNITED NIG. TEX. PLC	2011	Добровільно
50	BANK PHB PLC	2011	Націоналізовано: Центральний банк Нігерії
51	AFRIBANK PLC	2011	Націоналізовано: Центральний банк Нігерії
52	SPRING BANK PLC	2011	Націоналізовано: Центральний банк Нігерії
53	INTERCONTINENTAL BANK PLC	2011	Злиття з Access Bank Plc.
54	OCEANIC BANK PLC	2011	Злиття з ETI
55	FINBANK PLC	2011	Злиття з FCMB Plc.
56	ECOBANK PLC	2011	Поглинений ETI: Зараз Ecobank Nigeria Ltd
57	ABPLAST PLC	2012	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
58	UDEOFOSIN GARMENT PLC	2012	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
59	HALLMARK PAPER PRODUCT PLC	2012	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
60	BACGO BAG PLC	11 квітня 2013	Злиття з Flour Mills Plc
61	CRUSADER NIGERIA PLC	13 травня 2013	Злиття з Custodian & Allied Insurance Plc.
62	WEST AFRICAN ALUMINIUM PLC	3 червня 2013	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа
63	NIGERIAN WIRE INDUSTRY PLC	23 червня 2013	Регуляторні органи: Нігерійська фондова біржа

Джерело: Нігерійська фондова біржа (2014).

Список літератури

1. Abor, Joshua, and Peter Quartey. «Issues in SME development in Ghana and South Africa.» *International research journal of finance and economics* 39, no. 6 (2010): 215-228.
2. Acemoglu, Daron, and James A. Robinson. «The origins of power, prosperity, and poverty: Why nations fail.» *Crown Business, New York NY*, 2012.
3. Adamolekun, Ladipo. *Public administration: A Nigerian and comparative perspective*. Addison-Wesley Longman Ltd, 1983.
4. Agba, A. M. O., and Emmanuel Odu. «Globalization and the challenge of industrialization in developing nations: The Nigeria experience.» *IOSR Journal of Humanities and Social Science* 12, no. 4 (2013): 41-47.
5. Ajayi Omokolade, Nigeria's manufacturing sector contracts by 2.75 % in 2020. URL: <https://nairametrics.com/2021/02/18/nigerias-manufacturing-sector-contracts-by-2-75-in-2020/>
6. Ajayi, Dare Dickson. «Recent trends and patterns in Nigeria's industrial development.» *Africa Development* 32, no. 2 (2007): 139-155.
7. Ake, Claude. *A political economy of Africa*. Vol. 4. London: Longman, 1981.
8. Akpoti, N. Ajaokuta Steel Company, House of Reps and the acquisition plot. *The Sahara Reporters, New York. March 26*, (2018).
9. Akwara, Azalahu F., Ngozi F. Akwara, John Enwuchola, Morufu Adekunle, and Joseph E. Udaw. «Unemployment and poverty: Implications for national security and good governance in Nigeria.» *International Journal of Public Administration and Management Research* 2, no. 1 (2013): 1-11.
10. Ananaba, Wogu. *The trade union movement in Nigeria*. Hurst, 1969.
11. Anger, Barnes. «Poverty eradication, millennium development goals and sustainable development in Nigeria.» *Journal of sustainable development* 3, no. 4 (2010): 138-144.
12. Asaju, Kayode. «Industrialization: The Key to Nigerian's Developmental Questions.» *American Journal of Social Sciences* 3, no. 3 (2015): 62-68.
13. Bardach, Eugene. «The implementation game: What happens after a bill becomes a law.» (1977).
14. Bawa-Bwari, A. FG spent \$10bn on Ajaokuta Steel Company. *The Punch Newspaper, August, 2016*, 19.
15. Bijan, Zheng. «China's peaceful rise to great-power status.» *Foreign Affairs*. 84 (2005): 18.
16. Burns, T. R. Sustainable development, (2013). Retrieved from *www.editorial arrangement of sociopedia.isa* on 4/5/18
17. Calhoun, Craig, Georgi Derluguian, and Georgi M. Derluguian, eds. *The deepening crisis: governance challenges after neoliberalism*. NYU Press, 2011.
18. Cheng, S. K., Q. W. Min, and L. F. Li. "Research and theories in sustainable development in china," *Social and Economic Development—Volume VIII* (2010): 208. Retrieved from <http://www.eolss.net/Sample-Chapters/C16/E1-54-44.pdf>, on 10/4/18
19. Creswell, J. W., & Creswell, J. *Research design* (2003) (pp. 155-179). Thousand Oaks, CA: Sage publications.

20. Dankumo, A., Joshua Sunday Riti, and Bashir Saka Ayeni. «Contribution of Agricultural and Industrial Sectors to the Development of Nigerian Economy from 1995 to 2012.» *International Journal of Business, Management and Allied Science 2* (2015): 2128–2135.
21. Encyclopedia of Sociology, «*Dictionary definition of Industrialization in Less Developed Countries.*» (2011). Retrieved from *encyclopedia.com, free online dictionary* on 23/3/18.
22. Ezedinma, C. Path to industrial growth, by UNIDO. *The Guardian Business News, November, 2016, 25.*
23. FGN, *Public Service Reforms in Nigeria 1999-2014: A comprehensive review.* Abuja: The Presidency, 2015.
24. Forrest, Tom, and Tom G. Forrest. *The advance of African capital: The growth of Nigerian private enterprise.* University of Virginia Press, 1994.
25. Fujimoto, Takahiro. «Architecture-based comparative advantage in Japan and Asia.» In *Manufacturing Systems and Technologies for the New Frontier*, pp. 7-10. Springer, London, 2008.
26. Gelb, A. «From adjustment to sustainable growth? Sub-Saharan Africa at the turn of the century.» In *Paper delivered at the 1999 Annual TIPS Forum, Glenburn Lodge, Muldersdrift.* 1999.
27. George, S. Uses and abuses of Africa debt. In A. Adedeji (ed.), *Africa within the world-beyond dispossession and dependence.* London: Zed Books, 1999.
28. Gholipour, Rahmatollah, Gholamreza Jandaghi, and Mohammad Reza Fallah. «Introducing a model for implementation of industrial policies: A case study in Qom Province, Iran.» *American Journal of Economics* (2012): 1–5.
29. Haidara, F. UNIDO's commitment to ensure that «No One is Left Behind,» (2017). Retrieved from <https://isid.unido.org/speakers-corner.html> on 23/6/18
30. Harris, Jonathan M. «Basic principles of sustainable development.» *Dimensions of Sustainable Development* (2000): 21–41.
31. Ikpe, Eka. «The Enduring Relevance of the Developmental State Paradigm Across Space and Time: Lessons for Africa on Structural Transformation and Agriculture in Oil-Rich Contexts.» *Journal of Asian and African Studies* 53, no. 5 (2018): 764–781. Accessed from <https://doi.org/10.1177/0021909617722375> on 10/2/18
32. IMF, *Nigeria: poverty reduction strategy paper – National Economic Empowerment and Development Strategy.* Washington, D.C: Monetary Fund Country Report No. 05 (2005): 433
33. Imhanlahimhin, J. E. *Development administration in the less developed countries.* Apapa-Lagos: Amfitop Books, 2000.
34. *Implementation and public policy (rev. ed.).* Latham, MD: University Press of America, 1989.
35. Industrialisation: A tool for social change. Accessed from <https://www.ukessays.com/services> on 23/6/2019
36. Introducing a model for implementation of industrial policies: A Case Study in Qom Province, Iran. *American Journal of Economics, Special Issue*, (2012): 1–5
37. Jiboye, Adesoji David. «Urbanization challenges and housing delivery in Nigeria: The need for an effective Policy framework for Sustainable

Development.» *International Review of Social Sciences and Humanities* 2, no. 1 (2011): 176–185.

38. Kaplinsky, Raphael. «India's industrial development: an interpretative survey.» *World Development* 25, no. 5 (1997): 681-694.

39. Kaygusuz, K. Energy services and energy poverty for sustainable rural development. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15 no 2 (2011): 936–947.

40. Kerzner, Harold. *Project management: a systems approach to planning, scheduling, and controlling*. John Wiley & Sons, 2017.

41. Kim, Joon-Kyung, Sang Dal Shim, and Jun-Il Kim. «The role of the government in promoting industrialization and human capital accumulation in Korea.» In *Growth Theories in Light of the East Asian Experience*, pp. 181–200. University of Chicago Press, 1995.

42. Klavins, D. *Cultural diplomacy and international relations: New actors; new initiatives; new targets*. The ICD Annual Academic Conference on Cultural Diplomacy December, (2015), 15th – 18th.

43. Kniivild, Matleena. «Industrial development and economic growth: Implications for poverty reduction and income inequality.» *Industrial development for the 21st century: Sustainable development perspectives* 1, no. 3 (2007): 295–333.

44. Kwanashe, J. D. Sustainable Development Goals: Where is the stand of Africa? *Ghanaian Journal of Social Development of Development Research*, 3 no 1 (2016): 35 – 51.

45. Makinde, T. «Essence of bilateral relations in modern diplomacy,» (2014), Retrieved from <http://media4rural.blogspot.com.ng> on 27/3/2018.

46. MAN, Nigerian manufacturers lament. Premium Times, January, 2018, 10. Accessed from <https://www.premiumtimesng.com> on 13/9/2018.

47. Mayer, Jürg. *Industrialization in developing countries: some evidence from a new economic geography perspective*. No. 174: 1 – 37. United Nations Conference on Trade and Development, 2004.

48. Mazmanian, Daniel A., and Paul A. Sabatier. «Implementation and Public Policy (Glenview, IL: Scott, Foresman).» *Mazmanian Implementation and Public Policy, 1983*.

49. Metz, Helen Chapin, ed. *Nigeria: A country study*. Federal Research Division, 1991.

50. Mgbemene, Chigbo A., Chidozie C. Nnaji, and Chekwubechukwu Nwozor. «Industrialization and its backlash: focus on climate change and its consequences.» *Journal of Environmental Science and Technology* 9, no. 4 (2016): 301-316.

51. Mirakhor, Abbas, and Hossein Askari. «Institutional Structure of a Sound Economy.» In *Ideal Islamic Economy*, pp. 119–137. Palgrave Macmillan, New York, 2017.

52. NACCIMA, 800 companies shut down in 3 years. The Premium Times, September, 2012, 11. Retrieved from <https://www.premiumtimesng.com/businesson> 9/8/18.

53. NBS, Nigerian manufacturing sector summary report: 2010-2012. (2015). Retrieved from <https://www.proshareng.com/newson> 5/9/18.

54. Obwona, Marios, Isaac Shinyekwa, Julius Kiiza, and Eria Hisali. *The evolution of industry in Uganda*. No. 2014/021. WIDER Working Paper, 2014.
55. Ofor, O. Industrialisation: Key to national economic independence. A public lecture delivered in the Veritas University, Abuja, (2018). Retrieved from http://veritas.edu.ng/bulletin/prof_ofor_lecture on 6/6/18
56. Okoli, F. C. *Politics of Development and underdevelopment: Theories of development*. Enugu: Ingenious Creations Services Ltd, 2007.
57. Okonjo-Iweala, Ngozi. *Reforming the unreformable: Lessons from Nigeria*. Mit Press, 2014.
58. Olaoye, O. A. "Potentials of the agro industry towards achieving food security in Nigeria and Other Sub-Saharan African Countries." *Journal of Food Security* 2, no. 1 (2014): 33–41.
59. Olayiwola, Adewale Mukhtar, and Michael Oluwabukunmi Lawal. "Mapping urban growth and its impact on agricultural lands in Abeokuta, Nigeria: 1966-2016." *Interdisciplinary Environmental Review* 19, no. 3-4 (2018): 289–305.
60. Oluyole, F. Ajaokuta: How Nigeria's largest industrial project failed. *Premium Times Daily News*, December, (2017), 26.
61. Onah, Fab O. *Managing Public Programmes and Projects*. Great Ap Express Publishers Limited, 2006.
62. Onah, Roseline, and Jide Ibietan. "Democratic Stability and Regional Economic Integration: The Economic Community of West African States (ECOWAS) Experience." *Nigerian Journal of Public Administration and Local Government* 14, no. 1 (2009): 17 – 32.
63. Onimode, Bade. "Unequal Exchange, External Debt and Capacity for Development-Oriented Policies in African Countries." *Development Thought, Policy Advice and Economic Development in Africa in the 20th Century: Lessons for the 21st Century: Ibadan: Ibadan* (2003): 39–56.
64. Onyemelukwe, J. O. C. «Structural and locational characteristics of manufacturing» In J. S. Oguntoyinbo, O., O. Areola & M. Filani, (eds.), *A Geography of Nigerian Development, 2nd edition*. Ibadan: Heinemann Educational Books Ltd, (1983): pp. 296-310.
65. Oshewolo, Segun. «Galloping poverty in Nigeria: an appraisal of government interventionist policies.» *Journal of Sustainable Development in Africa* 12, no. 6 (2010): 264-274.
66. Otite, U. *Poverty in Nigeria: Ibadan*. The Noble Publishers, 1990.
67. Otsuka, Keijiro, and Tetsushi Sonobe. «Strategy for cluster-based industrial development in developing countries.» *Industrialization of Developing Countries* (2006): 67.
68. Oyeyinka, Oyebanji, and Oluwole Adeloje. «Technological change and project execution in a developing country: evolution of Ajaokuta Steel Plant in Nigeria.» *Manuscript report/IDRC; 187e* (1988).
69. Paul, Salisu Ojonemi and Chikelue Ofuebe. «The inclusive and sustainable industrial development policy: which way for Nigeria?» *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine* 4 (2020): 157–169.
70. Paul, Salisu Ojonemi. «National Urban Development Policy and the Unanswered Development Question of Slum in Nigeria.» *International Journal of Public Policy and Administration Research* 6, no. 2 (2019): 102–115.

71. Pressman, Jeffrey, and Aaron Wildavsky. «Implementation. Berkely.» 1973.
72. Rauniyar, Ganesh, and Ravi Kanbur. «Inclusive growth and inclusive development: a review and synthesis of Asian Development Bank literature.» *Journal of the Asia Pacific Economy* 15, no. 4 (2010): 455–469.
73. Riddell, Roger C., and Mark Robinson. *Non-governmental organizations and rural poverty alleviation*. Oxford University Press, 1995.
74. Rodney, Walter. «How Europe Underdeveloped Africa, Dar es Salaam.» *Tanzania Publishing House*, 1972.
75. Sachs, Jeffrey. *The end of poverty: How we can make it happen in our lifetime*. Penguin UK, 2005.
76. Salami, Reza, and Javad Soltanzadeh. «Comparative analysis for science, technology and innovation policy; Lessons learned from some selected countries (Brazil, India, China, South Korea and South Africa) for other LdCs like Iran.» *Journal of technology management & innovation* 7, no. 1 (2012): 211–227.
77. Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.
78. The Nigerian Bureau of Statistics (NBS). Nigerian manufacturing sector data, 2020.
79. Tignor, Robert L. *Capitalism and nationalism at the end of empire: state and business in decolonizing Egypt, Nigeria, and Kenya, 1945–1963*. Princeton University Press, 2015.
80. Toffler, A. Revolutionary wealth. *New Perspectives Quarterly*, 30 no 4 (2013): 122–130.
81. UNIDO, A selection of UNIDO field projects, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org/who-we-are/unido-worldwide/africa/selected-projectson> 24/8/18.
82. UNIDO, *Inclusive and sustainable industrial development in Africa Region*. Vienna-Austria: Vienna International Centre, (2015).
83. Van Meter, Donald S., and Carl E. Van Horn. «The policy implementation process: A conceptual framework.» *Administration & Society* 6, no. 4 (1975): 445–488.
84. Williams, Phyllis H. «The industrialization of Nigeria.» In *Proceedings of the Oklahoma Academy of Science*, vol. 45, pp. 215–218. 1965.
85. World Bank World Bank. *State and Trends of Carbon Pricing 2014*. World Bank Publications, 2014.
86. Yong, L. Statement of the Director General United Nations Industrial Development Organisation, (2013). Retrieved from <https://www.unido.org> on 14/6/2018.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2020.